

Naantalin kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan päivitetyn version hyväksyminen

Kaupunginhallitus 27.09.2021 § 380
1101/09.06.00/2021

Valmistelija tekninen johtaja Reima Ojala

Kaupunginhallitus on hyväksynyt kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan 20.6.2011 § 281 sekä yleisen osan päivityksen 2.3.2015 § 86 ja 5.2.2018 § 39.

Vuoden 2021 talousarvion kaupunkistrategian 2022 mukaisessa kärkihankkeessa 1: "Osaava, palveleva ja hyvinvoiva Naantalin kaupunki" on määritelty toimenpide "Arjessa pärjäämistä tukevat palvelut myös poikkeusoloissa". Toimenpiteen toisena mittarina on "Valmiussuunnitelman päivitys 30.6.2021 mennessä".

Kaupungin valmiussuunnitelmat on päivitetty ajan tasalle alkuvuoden aikana.

Naantalin valmiussuunnitelman yleinen osa

Varautumisella sekä valmiussuunnittelulla pyritään valmistautumaan sekä normaaliolojen erilaisiin häiriötilanteisiin että poikkeusoloihin. Normaaliolojen häiriötilanteita ovat mm. vesihuollon vakava toimintahäiriö, energiaverkon suurhäiriö. Vakavia olosuhteita normaaliaikoina ovat tuhoja aiheuttavat suuronnettomuudet ja luonnon onnettomuudet, vakavat epidemiat – jotka saattavat suojelutoimenpiteinä aiheuttaa jopa väestön evakointeja.

Tavoitteena on, että suunnitelmallisilla varautumistoimenpiteillä kyetään turvaamaan yhteiskunnan elintärkeät toiminnot, takaamaan kansalaisten turvallisuus ja toimeentulo kaikissa turvallisuustilanteissa sekä palauttamaan toiminnot takaisin normaalitilanteeseen.

Varautuminen jaetaan perinteisesti viranomaisten suorittamaan ja heidän velvollisuuksiinsa kuuluvaan varautumiseen sekä omatoimiseen varautumiseen. Valtion viranomaisten, valtion liikelaitosten ja kuntien lakisääteinen velvollisuus on varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen kaikissa oloissa. Mitä toimintavarmempi yhteiskunta on rakenteiltaan ja järjestelmiltään, sitä parempi on sen kyky selviytyä erilaisista kriisitilanteista. Varautuminen normaaliajan häiriöiden varalle luo toimintaedellytyksiä myös poikkeusolojen varalle.

Kuntien rooli varautumisessa on keskeinen, koska elintärkeiden toimintojen järjestäminen on normaalioloissakin erityisesti kuntien vastuulla. Kuntien varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin valmiussuunnitelmineen johtaa kunnanjohtaja yhdessä kunnanhallituksen kanssa. Erityistilanteisiin varaudutaan myös eri toimialojen, hoitolaitosten, oppilaitosten tai muiden kohteiden pelastussuunnitelmilla.

Kuntien roolina on tukea pelastusviranomaisia omilla toimenpiteillään, jotka on suunniteltu valmiussuunnitelmakokonaisuudessa. Kunta avustaa pelastusviranomaisia tarvittaessa mm. muonittamalla ja vaatettamalla väestöä, huolehtimalla moninaisista sosiaali- ja terveydenhuollon toimenpiteistä, jakamalla väestön suojapaikkoja, raivaamalla alueita, ylläpitämällä kaupungin yhdyskuntateknisten järjestelmien, vesihuollon ym. toimivuutta.

Varautuminen on osa normaalia organisaation toimintaa ja siitä aiheutuvat kustannukset tulee sisällyttää toimialojen toiminta- ja taloussuunnitelmiin.

Kaupungin sijainti sekä yleinen merkitys asutus-, hallinto-, teollisuus- tai liikekeskuksena määrittävät yhdessä asianomaisen kunnan merkityksen valtakunnallisesti ja siten myös maanpuolustuksen kannalta.

Naantalın kaupunki on merkittävä teollisuuspaikkakunta, jonka eräiden teollisuus- ja energiantuotantolaitosten sekä valtakunnallisten varmuusvarastojen toiminnan jatkumisella kaikissa turvallisuustilanteissa on merkitystä laajan väestönosan toimeentulon ja elinmahdollisuuksien ylläpitämiseksi. Tällöin korostuu myös sataman merkitys ja sen mahdollisimman täydellinen toimintakyvyn jatkuminen kaikissa olosuhteissa.

Suunnittelullaan kaupunki varmistaa, että se pystyy turvaamaan toimintansa kaikissa oloissa riittävässä laajuudessa. Se varautuu erityistilanteissa huolehtimaan myös uusista tehtävistä. Kaupunki kehittää myös yhteistyötä lähikuntien kanssa sellaisten tilanteiden varalle, joissa sen voimavarat eivät yksin riitä.

Varautumisen suunnittelu on jatkuva prosessi, joka tapahtuu laajassa yhteistyössä eri tahojen kanssa. Lähtökohtana on konserniin kohdistuvien uhkien tunnistaminen ja niistä aiheutuvien riskien arviointi ja seuranta, jonka pohjalta suunnitellaan toiminnot, joilla varmistetaan toiminta kaikissa turvallisuustilanteissa. Selkeä vastuunjako eri toimielinten ja toimijoiden välillä on tärkeää kaikissa kuntatoiminnoissa. Riskienhallinnan ja siihen sisältyvän varautumisen osalta päätösvalta jakautuu kuntalain mukaan. Kunta voi hallintosäännössä antaa tarkempia ohjeita riskienhallinnan ja varautumisen vastuistaan.

Erilaisissa häiriötilanteissa toimitaan mahdollisimman pitkään normaaleilla toimiala-organisaatioilla, joskin tarvittaessa poikkeuksellisin johtamis- ja resurssijärjestelyin. Tällöin saatetaan joutua käyttämään henkilöstöä tilapäisesti muihin kuin heidän normaaleihin tehtäviinsä. Näihin erityistilanteisiin pyritään varautumaan toimialojen valmiussuunnitelmissa. – Vasta valtioneuvoston päätöksen perusteella otetaan käyttöön poikkeusolojen väestönsuojelun organisaatiot, joihin siirtyvät siihen etukäteen määrätyt henkilöt.

Alueelliset ja kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Kaupungin pinta-ala on 638 km² (maata 311 km² ja vettä 372 km²). Saaria kaupungin alueella on n. 1 000.

Erityispiirteitä:

- Tasavallan presidentin kesäasunto

- Naantalin Vanhakaupunki
- Satama
- Voimalaitos
- Ympäristöltään herkkä Saaristomeren alue
- Merkittäviä matkailuyrityksiä, kuten kylpylä ja muumimaailma, matkailijoiden määrä kausittain
- Saariston alue

Kaupungin alueella on useita laitoksia ja rakenteita, joiden toiminnan jatkuvuuteen poikkeusoloissa on pyritty suunnitelmin varautumaan kaupungin väestön toimeentulon ja elinmahdollisuuksien kannalta erityinen merkitys. Tällaisia ovat:

- terveydenhuollon kannalta terveystakeskus,
- sosiaalihuollon kannalta sosiaalikeskus ja sen alaiset huolto- ja hoitolaitokset,
- teknilliseltä sektorilta sähkön ja kaukolämmön jakelua harjoittavat laitokset sekä kunnallistekniikka, vesi- ja viemärijärjestelmät, jätehuolto ja katujen kunnossapito,
- kaupungin palo- ja pelastustoimesta sekä sairaankuljetuksessa keskeisenä operaattorina toimiva Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen alainen paloasema,
- puhelin- ja teleliikenne.

Kuntakonsernin yhteiset uhka-arviot (YTS2010, ja 2017 sekä kansallinen riskiarvio 2018, muokattuna)

- voimahuollon vakavat häiriöt
- tietoliikenteen ja tietojärjestelmien vakavat häiriöt - kyberuhkat
- kuljetuslogistiikan vakavat häiriöt
- yhdyskuntatekniikan vakavat häiriöt
- elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- rahoitus- ja maksujärjestelmän vakavat häiriöt
- julkisen talouden rahoituksen saatavuuden häiriintyminen
- väestön terveyden ja hyvinvoinnin vakavat häiriöt (mm. pandemia)
- suuronnettomuudet, luonnon ääri-ilmiöt ja ympäristöuhkat
- terrorismi ja muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava rikollisuus
- rajaturvallisuuden vakavat häiriöt
- poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- sotilaallisen voiman käyttö
- hybridi-vaikuttaminen, media/sosiaalinen media, trollit
- demografiset muutokset
- ilmastonmuutos

Näistä johtuvia häiriöitä

- Sähköenergian saannin, siirron tai jakelun häiriintyminen
- Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen
- Tieto- ja viestintäteknologisen (ICT) infrastruktuurin vaurioituminen
- Valtakunnallisen radio- ja televisiotoiminnan häiriintyminen
- Kuljetusten häiriintyminen
- Tuontipolttoaineiden saatavuuden häiriintyminen

- Polttoainejakelun häiriö
- Päivittäistavarahuollon häiriö
- Vesihuollon (ml jätevesihuolto) häiriintyminen, myös kuivuus
- Jätehuollon häiriintyminen
- Kaukolämmön toimitushäiriö
- Maksujen välityksen lamautuminen
- Käteisen rahan saatavuuden muun maksuliikenteen häiriintyminen
- Valtion ja kuntien luottokelpoisuuden romahtaminen
- Vakuutusyhtiön vakavaraisuuden tai jälleenvakuutusuojan pettäminen
- Pandemia tai muu laaja-alainen tartuntatautilanne
- Vakava eläin- ja kasvitautiepidemia
- Eliöiden joukkokuolema
- Alkutuotannon toimintaedellytysten heikkeneminen
- Maa- tai vesialueen laaja-alainen saastuminen
- Myrsky tai tulva- ja pato-onnettomuus
- Vaarallisiin aineisiin (CBRNE-uhka) liittyvä onnettomuus
- Maa-, meri- tai ilmailuonnettomuus
- Suomalaisiin kohdistunut onnettomuus tai teko ulkomailla
- Terrori-isku tai sen selkeä uhka
- Väestön turvallisuutta laajasti vaarantava rikollinen teko
- Yhteiskunnan toimintoja laajasti vaarantava rikollinen teko
- Rajaturvallisuuden vaarantuminen
- Laajamittainen maahantulo
- Valtion toimintakykyä haittaava vaikuttaminen
- Ulkomaankaupan häiriintyminen
- Joukkotuhoaseilla uhkaaminen
- Informaatio-operaatio
- Provokatiivinen alueloukkaus
- Aseellinen välikohtaus
- Yllätykseen pyrkivä sotilaallisen voiman käyttö
- Laajamittainen sotilaallisen voiman käyttö
- Kasvukeskusten ulkopuolinen autioituminen
- Maineen ja luotettavuuden heikkeneminen

Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat voivat esiintyä itsenäisinä tai samanaikaisesti usean muun kanssa. Niiden lähteitä, tarkkoja kohteita, tavoitteita, ilmenemisen laajuutta tai vaikutusten siirtymistä esitetyiltä tasoilta toiselle on vaikea ennustaa. Myös arviot uhkien toteutumisen todennäköisyydestä vaihtelevat ja voivat muuttua nopeastikin. Myös täysin ennalta-arvaamattomia tapahtumia voi syntyä. Vakavin edes jossain määrin ennustettavissa oleva turvallisuustilanne, johon Suomi saattaisi joutua, liittyy maahan kohdistuvaan laajamittaiseen sotaan.

Valmiussuunnittelun vastuut ja vastuuhenkilöt kuntakonsernissa

Valmiussuunnitelman yleisen osan päivittämisestä vastaa toimenkuvansa mukaisesti tekninen johtaja. Kaupunginjohtajan johtoryhmä on käsitellyt ja osaltaan hyväksynyt suunnitelman ja sen päivityksen.

Valmiussuunnittelun valmistelua johtaa kaupunginjohtaja.

Toimialajohtajat (ml satama- ja energiayhtiön toimitusjohtaja ja vuokrataloyhtiön toimitusjohtaja) ovat valmiussuunnitelmien laadinnassa toimialojensa osalta valmisteluvastuullisia.

Valmiusasiakirjojen julkisuus

Yhtenäisen käytännön puuttuessa Lounais-Suomen aluehallintovirasto suosittaa kuntia arvioimaan, aiheutuuko valmiussuunnitelman julkisuudesta julkisuuslain 24 § 8 kohdassa mainittua vahinkoa, haittaa tai vaara turvallisuudelle, väestönsuojelulle, poikkeusoloihin varautumiselle tai onnettomuuden selvittämiselle. Tämän perusteella kuntien on päätettävä valmiussuunnitelman tai sen osien julkisuudesta. Koska Naantalin valmiussuunnitelman yleisen osan liitteet ovat luonteeltaan operatiivisia sisältäen henkilöluetteloita, yleisen osan muodostuessa periaatteellisemmasta aineistosta (jota on luettavissa julkisista valtionhallinnon asiakirjoista), ei salassa pidettävä velvoite täyty. Toisaalta on myös eduksi, jos kaupungin varautumisen periaatteista ollaan yleisemminkin tietoisia.

Kuitenkin valmiussuunnitelman yleisen osan liitteet sekä toimialakohtaiset suunnitelmat kokonaisuutenaan luokitellaan salaisiksi, eivätkä ne näin ollen ole yleisesti nähtävillä.

Kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan sekä toimialakohtaiset suunnitelmat vahvistaa kaupunginhallitus.

Naantalin kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan päivitetty versio oheistetaan.

Liite A12, KH 27.9.2021

Salaiseksi julistettuja valmiussuunnitelman osia tai liitteitä ovat:
(Salassa pidettävä JulKL 24 § kohdan 8 nojalla)

Yhteystietoluettelo
Kriisiviestintäohje
Sivistyspalvelut, valmiussuunnitelma
Hallintopalvelut, valmiussuunnitelma
Tekniset palvelut, valmiussuunnitelma
Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut, valmiussuunnitelma
Ateriapalvelut, valmiussuunnitelma
Vesihuolto, valmiussuunnitelma
Päivittäistavarahuollon valmiussuunnitelma
Johtokeskuksen työjärjestys

Toimialojen valmiussuunnitelmat liitteineen sekä valmiussuunnitelman yleisen osan liitteet hyväksytään eri päätöksellä.

Esittelijä

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä Naantalin kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan päivitetyn version.

Kokouskäsitely

Merkittiin, että tekninen johtaja Reima Ojala oli läsnä asiantuntijana kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Päätös

Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.